

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
Diyanet İşleri Başkanlığı

Sayı : 51551452-212-E.337993
Konu : 2019 Yılı Kurban Hizmetlerinin
Uygulanmasına Dair Tebliğ

05.07.2019

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 05.07.2019 tarihli ve 30822 sayılı Resmi Gazete.

2018 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ ilgi Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kurban hizmetlerinin dini hükümlere, sağlık ve çevre şartlarına uygun olarak icrası konusunda yapılacak çalışmalarla ilgili olarak yayımlanan söz konusu tebliğ hükümlerinin Kurban Komisyonu üyesi kurum ve kuruluşlarca hassasiyetle yerine getirilmesi ve koordinasyon sağlanacak kurumlarla işbirliği yapılması önem arz etmektedir.

Bu bağlamda aşağıda yazılı hususlar üzerinde özellikle durulması gerekmektedir.

1. Kurbanların küçükbaş-büyükbaş olmasına bakılmaksızın kesim yerlerinde kesilmesi için gerekli tedbirler alınacak ve şehirlerde belirlenen yerler dışında kesim yapılmasına asla müsaade edilmeyecektir.
2. Kurban olma şartları taşımayan hayvanlar satış yerlerine alınmayacaktır. Yapılan denetimlerde bu hayvanların satış yerlerine girdiği tespit edilmesi durumunda (X) işaretiyle işaretlenecek ve kurban satış yerinin muhtelif noktalarına "(X) işareti olan hayvanların kurban olmaya uygun olmadığına dair" bilgilendirme afişleri asılacaktır.
3. Her satıcıya "Kurban Satış Yeri Taahhütnamesi" (Ek-4) imzalatılacaktır. "Kurban Satış Yerleri Kontrol Formu" (Ek-5) ve "Kurban Kesim Yerleri Kontrol Formu" (Ek-6) doldurulacak ve bu tesislerin standartları korunacaktır.
4. Kurban olma şartları taşımayan hayvanların (X) işaretiyle işaretlenmesi, taahhütname imzalatılması ve formların doldurulması için Kurban Komisyonunca görevlendirmeler yapılacak ve Kurban Komisyonu Raporunda bu uygulamalara yer verilecektir.
5. Denetim ve cezai işlemlerin icrasında tebliğ hükümleri çerçevesinde hareket edilecek ve tebliğ dışı uygulamalara göz yumulmayacaktır.
6. Milli Eğitim Müdürlüğü ile koordinasyon halinde "Hayvan Yetiştiriciliği Alanı Kurban Kesim Elemanı Kursu" açılması ve yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu hükümleri uyarınca elektronik imza ile imzalanmıştır.

Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulv. No : 147/D 06800 Çankaya/Ankara
0 312 295 73 53
0 312 284 55 25

Bilgi için: Mustafa ÖZER
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
Telefon No:(312) 295 76 49

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
Diyanet İŞleri Başkanlığı

Sayı : 51551452-212-E.337993

05.07.2019

Konu : 2019 Yılı Kurban Hizmetlerinin
Uygulanmasına Dair Tebliğ

7. Kurbanlıkların derileri, sakatları ve etlerinin kesim yerlerinde dernek, vakıf ve Őahıslarca toplanması uygulaması, kargaŐaya fırsat verilmemesi amacıyla dūzene sokulacaktır.

Bilgilerinizi ve gereĐini rica ederim.

 e-izmalıdır

Sedide AKBULUT

BaŐkan a.

Din Hizmetleri Genel Mūdūrū V.

Dağıtım:

81 İl ValiliĐine (İl MūdftūlūĐū)ne

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu hūkūmleri uyarınca elektronik imza ile imzalanmıŐtır.

Őniversiteler Mah. Dumlupınar Bulv. No : 147/D 06800 Āankaya/Ankara
0 312 295 73 53
0 312 284 55 25

Bilgi iĀin: Mustafa ÖZER
Veri Hazırlama ve Kontrol İŞletmeni
Telefon No:(312) 295 76 49

TEBLİĞ

Cumhurbaşkanlığı (Diyanet İşleri Başkanlığı)'ndan:

2019 YILI KURBAN HİZMETLERİNİN UYGULANMASINA DAİR TEBLİĞ**BİRİNCİ BÖLÜM****Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar****Amaç**

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı, kurban kesmek isteyenlerin kurbanlarını dini hükümlere, sağlık şartlarına ve çevre temizliğine uygun olarak hayvana en az acı verecek şekilde kesmelerine veya vekâletle kestirmelerine yardımcı olunması, kurban satış ve kesim yerlerinin belirlenmesi, kesim yapacak kişilerin eğitilmesi, alınacak tedbirler ve bu konulara ilişkin diğer hususları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, 2019 Yılı Kurban Bayramı'nda ve 2020 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ yürürlüğe girinceye kadar kesilecek kurbanlarla ilgili esasları, alınacak tedbirleri ve bu konulara ilişkin diğer hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Tebliğ, 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 7 nci maddesi ile 24/10/2001 tarihli ve 2001/3214 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Kararı ve 18/8/2002 tarihli ve 24850 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Yönetmelik hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Başkanlık: Diyanet İşleri Başkanlığını,
- b) Hayvansal atık: Kurban satış yerlerinden kaynaklanan hayvansal dışkıları ve kesilen hayvanlar ile bu hayvanlardan kaynaklanan hayvansal dışkıları dâhil kan, yan ürün olarak değerlendirilemeyen deri ve postları, sakatat, kelle, her türlü kemik ve tüyler, hastalıklı organlar ve dokuları,
- c) Karar: 24/10/2001 tarihli ve 2001/3214 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Kararı,
- ç) Komisyon: İllerde vali veya görevlendireceği bir vali yardımcısının, ilçelerde ise kaymakamın başkanlığında, Müftülük, İl/İlçe Sağlık Müdürlüğü, İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Belediye ve Türkiye Diyanet Vakfı temsilcisinden oluşan Kurban Hizmetleri Komisyonunu,
- d) Kurban: İbadet maksadıyla belirli bir vakitte, belirli şartları taşıyan hayvanı usulünce kesmeyi,

e) Kurul: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ile Türkiye Diyanet Vakfı temsilcilerinden oluşan Bakanlıklararası Kurban Hizmetleri Kurulunu,

f) TÜRKVET: Sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanların, işletmelerin ve yetiştiricilerin kayıt altına alındığı veri tabanını,

g) Yönetmelik: 18/8/2002 tarihli ve 24850 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Yönetmeliği,

ğ) Yönetim planı: Oluşacak kurban atığının miktarı, toplanması, taşınması, geri kazanılması ve bertaraf edilmesine ilişkin hususları içeren planı, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurban Hizmetleri Komisyonlarının Çalışmaları

Komisyonların çalışmaları

MADDE 5- (1) Komisyonlar tarafından aşağıdaki çalışmalar yapılır:

a) Karar, Yönetmelik ve bu Tebliğ hükümleri çerçevesinde 11/8/2019 tarihinde başlayacak olan Kurban Bayramı münasebetiyle komisyon üyeleri yükümlülüklerini yerine getirme noktasında gerekli tedbirleri alır.

b) Şehirlerde ihtiyacı karşılayacak sayıda ve kapasitede kurban satış ve kesim yerleri ile adaklık kesim yerleri tesis edilir.

c) Kurbanların kesim yerlerinde kesilmesi için gerekli tedbirler alınır.

ç) Kurban satış ve kesim yerleri birbirine yakın yerlerde planlanır, çevresel riskleri en aza indirerek varsa atık yönetimi planlanmış alanlar seçilir.

d) Çevre kirliliğini önleyici tedbirlerin alınması bağlamında gerek duyulduğunda pazar yerleri kurban kesim yerine dönüştürülür.

e) Kurban satış ve kesim yerlerine ulaşımın kolay sağlanması için yerel yönetimlerce tedbirler alınır.

f) Kurban satış ve kesim yerleri, çevre ve toplum sağlığını olumsuz etkileyecek durumlardan arındırılır. Ayrıca kurban satış ve kesim yerlerinde gerekli sıhhi tedbirler alınır.

g) Kurban satış yerleri etrafı branda ile çevrili, üstü kapalı ve insanların sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanır.

ğ) Kesim yerleri genel sağlık şartlarına uygun, dezenfekte edilebilir, zemininde su biriktirmeyen, ışıklandırma ve havalandırması bulunan mekanlardan seçilir. Ayrıca insanların sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanır.

h) Kesim alanı ve çevresinde evcil ya da sokak hayvanlarının girmesine engel olunacak şekilde önlemler alınır.

ı) Kesim yerlerinde kesilip parçalandıktan sonra etlerin hemen teslim edilmesi sağlanır, bu sağlanmadığında gerekli saklama koşulları oluşturulur.

i) Kesim yerlerinden kaynaklanacak atık suların doğrudan alıcı ortama verilmesini engelleyici tedbirler alınır.

j) Kesim yerlerinde kesilen hayvanların deri ve sakatatlarının zayi olmadan değerlendirilmesi hususunda gerekli tedbirler alınır.

k) İl ve ilçelerdeki kurban satış ve kesim yerlerinin açık adresleri, Din Hizmetleri Yönetim Sistemine (DHYS) 22/7/2019 Pazartesi günü mesai bitimine kadar girilir.

l) Halk Eğitim Merkezlerinde 20 saatlik "Kurban Kesim Elemanı" kursu düzenlenir.

m) Kesim yerlerinde komisyon üyesi kurum ve kuruluşlardan yeterli sayıda personel görevlendirilir ve ücretleri Kurban Komisyonu hesabından ödenir.

n) Bayram günlerinde trafikte oluşan yoğunluk dikkate alınarak kurban satış ve kesim yeri güzergâhında ulaşımı kolaylaştıracak tedbirler alınır.

o) Kesim yerlerinde kesimlerin daha düzenli yapılması, zaman kaybının ve karmaşanın önlenmesi için randevu sistemi uygulanır. Kesim işlemlerini bayramın ilk gününde yoğunlaştırmamak için gerekli tedbirler alınır.

ö) "Vekâletle Kurban Organizasyonu" konusunda bilgilendirme yapılır.

p) Kesim yerlerinde "Kasaplık Belgesi" veya "Kurban Kesim Elemanı" kurslarından alınmış "Kurs Bitirme Belgesi" ve "Hijyen Eğitimi Belgesi" olanlar görevlendirilir.

r) Kurban satış yerleri bayramdan 15 gün önce hazır hale getirilir ve bu tarihten önce kurbanlık hayvan girişine izin verilmez.

s) Satış ve kesim yerlerinde belediyeler gerekli tedbirleri alır.

ş) Kesim yerine götürülürken, araca bindirilirken, araçtan indirilirken ve kesilirken kurbanlık hayvanlara eziyet edenlere 19 uncu maddede belirtilen cezalar uygulanır.

t) İlçe Kurban Komisyonu, raporunu 16/9/2019 Pazartesi günü mesai bitimine kadar İl Kurban Komisyonuna iletir. İl Kurban Komisyonu, ilçelerden gelen raporlarla kendi raporunu değerlendirip birleştirerek 30/9/2019 Pazartesi günü mesai bitimine kadar Din Hizmetleri Yönetim Sistemine (DHYS) kaydeder.

Bilgilendirme çalışmaları

MADDE 6- (1) Bilgilendirme kapsamında aşağıdaki çalışmalar yapılır:

a) İl ve ilçelerde hazırlanan kurban satış ve kesim yerleri 22/7/2019 tarihinden itibaren Kurul ve Komisyon üyesi kurum ve kuruluşların web sayfalarında yayımlanır.

b) Kurbanın dini ve toplumsal boyutları hususunda bilgilendirme yapılır.

c) Başta kist hidatik, şarbon, bruselloz, kırım kongo kanamalı ateşi, tüberküloz gibi hayvanlardan insanlara geçen hastalıklar olmak üzere toplum ve çevre sağlığı, etin usulüne uygun işlenmesi, pişirilmesi, tüketilmesi, sakatların çöpe atılmaması, evcil ve yabani hayvanlara verilmemesi ve benzeri konularda vatandaşlar aydınlatılır.

ç) Kurban kesen ve hayvanı yüzerek et taksimi yapan kimselerin etle temas eden uzuvlarında yara olmaması, bu durumda olanların kesim, yüzme ve et taksimi işini yapmaları zorunlu ise hijyenik eldiven kullanmaları, elde yara olduğu halde eldiven kullanmadan kesim işlemi yapılmışsa bu etlerin çok iyi pişirildikten sonra tüketilmesi hususunda vatandaşlar bilinçlendirilir.

d) Kurban olarak satın alınacak hayvanların sağlıklı, besili, veteriner sağlık raporu/hayvan pasaportu/nakil belgesi olan, Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenen koruyucu aşıları yapılmış ve hayvan kimlik sistemine kayıtlı olanlardan seçilmesi, gebe ve damızlık değeri yüksek dişi hayvanların kurbanlık olarak kesilmesinin önlenmesi, kurban edilmesi uygun olan hayvanlardan öncelikle erkek olanların tercih edilmesi gerektiği hatırlatılır.

e) Kurban olması dinen sakıncalı olan hayvanlar kurban satış yerlerine getirilemez. Kurban olarak kesilecek hayvanlar koyun, keçi, sığır, manda ve deve olup bunların dışındaki

hayvanlar kurban olarak kesilemez. Kurbanlık hayvanın yaşı hususunda kameri yıl esas alınır. Kurban olabilmesi için kurbanlık hayvanın deve için 5, sığır ve manda için 2, koyun ve keçi için 1 yaşını doldurması gerekir. Ancak koyun, semizlik ve gösteriş olarak bir yaşındakilerle aynı olursa altı ayını tamamladıktan sonra da kurban edilebilir.

f) Kesilecek hayvanın dini açıdan kurban olmaya engel bir kusurunun bulunmaması gerekir. Kurban edilecek hayvanın, sağlıklı, organları tam ve besili olması gerekir. Kurbanı engel olan kusurlar, hayvanın emsali arasında kıymetini azaltan kusurlardır.

g) Koyun ve keçi gibi küçükbaş hayvanlardan her biri yalnız bir kişi adına kurban edilir. Deve ve sığır gibi büyükbaş hayvanlar ise bir kişiden yedi kişiye kadar ortak olarak kurban edilebilir. Bunlar dışındaki hususlarda Din İşleri Yüksek Kurulu'nun fetvaları esastır.

ğ) Kurban satış yeri görevlileri tarafından yapılacak kontrollerde belgesiz, sağlık durumu iyi olmayan, özellikle büyükbaş hayvanlarda 2 yaşını doldurmamış (kapak atmamış), kurban vasfı taşımayan hayvanların kurban satış yerine alınmayacağı ve satışına izin verilmeyeceği ve aykırı durumlarda yasal işlem başlatılacağına ilişkin, çadır ya da padokları kiralama yetkisine sahip kurban satış yeri yetkilileri tarafından hayvan sahibi ya da çadır sahibinden bu Tebliğin ekinde bulunan (Ek-4) "Kurban Satış Yeri Taahhütnamesi" alınarak arşivlenir. Yapılan denetimlerde kurban olmaya uygun olmayan hayvanlar olduğu tespit edilirse ilgili hayvanlar (X) işaretiyle işaretlenir. Kurban satış yerinin muhtelif yerlerine (X) işareti olan hayvanların kurban olmaya uygun olmadığına dair bilgilendirme afişleri asılır.

h) Ticaret Borsalarında olduğu gibi canlı hayvan alım ve satımlarında tokluk firesi düşülmesi konusunda satıcılar ve vatandaşlar mutabakat usullerle bilgilendirilir.

ı) Şap hastalığı ile mücadele kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığınca alınan tedbirler uyarınca, İstanbul'un Avrupa yakası dâhil olmak üzere Trakya'ya kurbanlık hayvan sevkinin Tarım ve Orman Bakanlığınca yayımlanan 2010/7, 2010/13 ve 2013/16 sayılı Trakya'ya Yapılacak Canlı Hayvan Sevkleri Genelgelerinde belirlenen kriterler çerçevesinde yapılacağı ve Avrupa yakası dâhil İstanbul'a 27/7/2019 tarihinden itibaren kurbanlık hayvan girişine izin verileceği konusunda vatandaşlar bilgilendirilir.

i) Bu Tebliğin ekinde yer alan (Ek-1) "Duyuru - Kurbanlık Hayvan Satın Alırken Dikkat Edilecek Hususlar" ve (Ek-2) "Duyuru - Kurban Olarak Kesilen Sığır Cinsi Hayvanların Kulak Küpe ve Pasaportları" duyuruları cami ilan panoları ile kurban satış ve kesim yerlerine asılmak suretiyle ilgililer bilgilendirilir.

j) Kurbanlık hayvanların tür, ırk, cinsiyet ve doğum tarihi bilgilerinin sorgulanabilmesi amacıyla, Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanarak kullanıma açılan "HaySag" isimli küpe sorgulama mobil uygulaması üzerinden küpe numarası girilerek hayvanların ırk, cinsiyet ve yaş bilgilerinin sorgulanabileceği konusunda vatandaşlar bilgilendirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hayvan Hareketlerinde Uyulacak Esaslar

Salgın hastalıklar açısından dikkat edilecek hususlar

MADDE 7- (1) Hayvanların pazarlarda ve özellikle satılmayanların geri dönüşlerinde herhangi bir risk taşımaması için, sevk öncesi Yurtiçi Veteriner Sağlık Raporlarının düzenlenmesinde Tarım ve Orman Bakanlığının 2019/01 sayılı Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Genelgesi ve diğer talimatlarında belirtilen

koruyucu aşılamalara ilişkin hükümlere göre hareket edilir. Kurban satış yerlerine girişlerde bu belgeler mutlaka kontrol edilir.

(2) Kurbanlık hayvan yetiştiren işletmelerdeki büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar salgın hastalıklar yönünden kontrol edilir. Hayvan pazarı, borsa, geçici kurban satış ve kesim yerlerinin resmi ve belediye veteriner hekimlerince yapılan kontrol ve denetimleri sıklaştırılır.

(3) Veteriner Sağlık Raporu düzenlenmeden önce resmi veteriner hekimlerce kurbanlık hayvanların muayene ve kontrolleri yapılarak sadece sağlıklı hayvanların sevklerine müsaade edilir. Satılmayan hayvanların geri dönüşlerinde veteriner sağlık raporu alınması hususunda yetiştiriciler bilgilendirilir. Bulaşıcı hastalığa yakalanmış veya hastalıktan şüpheli hayvanlara 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile bu Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmelik ve talimatların ilgili hükümlerine göre işlem yapılır.

(4) Sevk öncesinde hayvanların klinik muayenesi yapılır, muayenede şap hastalığı varlığı ya da şüphesi bulunmaması, sevk oldukları ve sevk edilecekleri yerin şap hastalığı şüphesi ya da mihrakı nedeniyle oluşturulmuş koruma ve gözetim bölgesi olmaması durumunda, hayvanların sevkine müsaade edilir.

(5) Hayvan pazarı, borsa ve geçici kurban satış yerlerinde hastalık bulaştırma riskinin ortadan kaldırılması için, hayvanların ilk çıkış yerlerinde veteriner sağlık raporu düzenlenirken uygulanan koruyucu aşılama ve bağışıklık süreleri dikkate alınır ve satış yerlerine girişlerde de bu bilgiler kontrol edilir.

(6) İstanbul ili Anadolu yakasına kurbanlık hayvan girişleri 27/7/2019 tarihinde başlayacaktır.

(7) Hayvan pazarı, borsası, geçici kurban satış yerleri, kesim yerleri ile nakil araçlarının temizlik ve dezenfeksiyonu aksatılmadan yapılır. Görevlilerce dezenfeksiyon kayıtları tutulur ve kontrollerde gösterilir.

(8) Hayvan nakil araçlarında kullanılmak üzere hayvan pazarı, borsa ve geçici kurban satış yerlerinde temiz altlık bulundurulur. Nakil sonrasında araçlarda bulunan altlık ve gübreler hayvan hastalıklarını bulaştırma riskinin yok edilmesi açısından güvenli bir şekilde imha edilir. Bunların gübre olarak arazide kullanılmasına izin verilmez.

Kurbanlık hayvan sevkleri ile ilgili alınacak önlemler

MADDE 8- (1) İller arası sevk edilecek kurbanlık hayvanlar için veteriner sağlık raporu düzenlenmeden önce usulüne uygun bastırılmayan, silintili ve okunaksız olan pasaportlar/nakil belgeleri işleme konulmaz.

(2) Küpelenecek tanımlanmamış, veri tabanına kaydedilmemiş, yanlarında pasaportları/nakil belgeleri bulunmayan büyükbaş ve küçükbaş hayvanların sevklerine izin verilmez.

(3) Kurbanlık olarak sevk edilecek hayvanlar için veteriner sağlık raporu düzenlenmeden önce kulak küpe numaraları TÜRKVET'ten mutlaka kontrol edilerek hayvanların veri tabanındaki bilgileriyle uyum gösterip göstermediği kontrol edilir.

(4) Bu Tebliğ kapsamında komisyon tarafından belirlenen geçici kurban satış yerleri İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne TÜRKVET'e kaydedilir. Kurbanlık olarak veteriner sağlık raporu verilen sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanların, gideceği il/ilçenin geçici kurban satış yerlerine veri tabanında nakilleri yapılır. Hareketin tamamlanması için varış

işletmesinin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından veteriner sağlık raporu/pasaport/nakil belgesi kontrol edildikten sonra uygun olanlar için varış hareketi onaylanır.

(5) Kurbanlık hayvanlar, yurtiçi veteriner sağlık raporu düzenlenmeden önce, kırmızı kongo kanamalı ateşi hastalığının taşıyıcısı olan keneler yönünden; özellikle hastalığın görüldüğü il ve ilçelerde dikkatli bir şekilde muayene edildikten ve gerekli tedbirler alındıktan sonra sevk edilir.

(6) Şarbon hastalığına karşı koruyucu aşısı bulunmayan hayvanların şarbon ile bulaşık bölgelere sevkine izin verilmez.

Kurbanlık hayvanların yüklenmesi, taşınması ve boşaltılması ile ilgili hususlar

MADDE 9- (1) Nakil araçları hayvanların güvenli bir biçimde sevklerini sağlamak amacıyla, üzerleri hava şartlarına uygun ve hayvanlara yeterli hava sağlayacak şekilde kapatılır. Ayrıca kapaklar sağlam ve hayvanların atlama ve kaçmalarını engelleyecek şekilde olur.

(2) Nakil araçlarına dışarıdan görülecek şekilde, hayvan nakledildiğini belirten levhalar asılır.

(3) Araçlarda hayvanların hacimlerine ve planlanan yolculuğa uygun yeterli alan ve yükseklik olması sağlanır. Araçların yükleme yapılmadan önce temizlik ve dezenfeksiyonu yapılır, aracın taban döşemeleri üzerine en az 2 cm kalınlığında yataklık, sap, saman, talaş ve benzeri maddeler serilir.

(4) Hayvanların nakil vasıtalarına aşırı yüklenmelerine, nakliye sırasında yaralanma veya gereksiz yere acı çekmelerine neden olabilecek nakil vasıtaları ile sevklerine izin verilmez.

(5) Kurbanlık hayvan nakillerinde hayvan refahı kurallarına uyulur.

Kurbanlık hayvanların sevkleri sırasında yapılacak kontroller

MADDE 10- (1) Kurban bayramı öncesinde kurbanlık hayvanların sevklerinin kontrol ve denetimi açısından İl/İlçe Emniyet Müdürlüğü, Jandarma Komutanlığı ve Belediye Zabıtası ile sıkı işbirliği ve koordinasyon sağlanarak, belgesiz hayvan hareketlerine karşı düzenlenen yol kontrol ve denetimlerinin sayısı artırılır.

(2) İstanbul (Yavuz Sultan Selim Köprüsü - Riva ve Çamlıca Hayvan Sevk Kontrol Noktaları), Çanakkale (Lapseki Merkez İskelesi) ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı uhdesinde bulunan Yol Kenarı Denetim İstasyonlarında güvenlik güçleriyle gerekli koordinasyon sağlanarak kurbanlık hayvan sevklerinde daha etkin denetim ve kontrol yapılır. İhtiyaç duyulması halinde Kurban Hizmetleri Komisyonu Kararı ile yeni denetim noktaları belirlenir.

(3) Yol kontrol ve denetimleri sırasında nakil vasıtalarında hayvanların acı çekmelerine neden olabilecek şekilde aşırı yükleme ile hasta hayvanların bulunduğu tespit edilirse bu araçlar sevkten alıkonur ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa göre işlem yapılır.

Kurban satış yerlerine yönelik alınacak önlemler

MADDE 11- (1) Hayvancılık işletmelerinden doğrudan yapılan satışlar hariç kurbanlık hayvanlar; hayvan pazarı, canlı hayvan borsası, hayvan park ve panayırıların yanı sıra komisyonlarca alınan kararlar doğrultusunda belirlenen kurban satış yerlerinde ve özel kurban kesimi yapılacak işletmelerde alınıp satılır. Önceden belirlenen yerler dışında, kurbanlık

hayvan alım ve satımlarına müsaade edilmez. Bu konuda yetiştiriciler ve satıcılara komisyonlarca bilgilendirme yapılır.

(2) Kurban satış yerlerine getirilen hayvanların il içi hareketlerinde pasaport/nakil belgesi, iller arası hareketlerinde ise veteriner sağlık raporları, pasaport/nakil belgeleri kontrol edilerek, belgeleri tam olanların girişine izin verilir. Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğine ve Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğine göre küpelenmemiş ve kayıt altına alınmamış hayvanların kurban satış yerlerine girişlerine müsaade edilmez.

(3) Kurban satış yerlerine 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (ğ) bendinde belirtilen hususlara uymayan, ayrıca küpesiz ve belgesiz hayvan girişleri önlenir.

(4) Kurban satış yerlerinde komisyonlarca belirlenecek yeterli sayıda resmi/belediye/serbest veteriner hekim, belediye zabıtası ile din görevlilerinden oluşan "Kurban Kontrol ve Denetim Birimi" kurulur. Bu birimde görev yapacak serbest veteriner hekimler, Veteriner Hekim Odaları ile işbirliği yapılarak belirlenir.

(5) Kurban satış yerleri belediyelerce her gün sabah ve akşam temizlenir, ayrıca etkin dezenfektan maddeler kullanılarak dezenfekte edilir.

(6) Kurban satış yerlerinde değişik bölgelerden hayvanlar bir araya gelmekte, satılmayan hayvanların geri dönüşlerinde hastalık bulaştırma riski bulunmaktadır. Bu sebeple satış yerlerine gelen hayvanlar giriş ve çıkışlarda bulaşıcı hastalıklar yönünden kontrol edilerek hastalıklı hayvanların nakline izin verilmez.

(7) Bu Tebliğin ekinde yer alan (Ek-5) "Kurban Satış Yerleri Kontrol Formu" ve (Ek-6) "Kurban Kesim Yerleri Kontrol Formu" her kurban satış ve kesim yeri için komisyonca belirlenen denetçilerce doldurulur. 60 üstü puanla değerlendirilen yerler için uygunluk, 60 puan altıyla değerlendirilen yerler için uygunsuzluk belgesi düzenlenir. Uygunsuzluk belgesi düzenlenen kurban satış ve kesim yerlerinin girişlerine "Standartlara Uygun Değildir" yazısı asılır ve Kurban Bayramının ilk gününe kadar şartlarını düzelterek puanını 60'a çıkarmadığı takdirde komisyonca belirlenen ceza ile tecziye edilir.

Kurbanlık hayvanların kesiminde ve kesim yerlerinde dikkat edilecek hususlar

MADDE 12- (1) Kurbanlık hayvanlar, belediyelerden çalışma izni almış kesimhane ile Komisyonların belirlediği kesim yerlerinde kasaplık belgesi veya Kesim Elemanı Yetiştirme ve Geliştirme Kurslarından alınmış "Kurs Bitirme Belgesi" olanlar tarafından; köylerde ve belirlenmiş kesim yeri bulunmayan yerlerde ise -cadde, sokak ve parka bakmamak kaydıyla kendi bahçelerinde usulüne uygun olarak ve çevreye zarar vermeyecek şekilde- ehil kişilerce kesilir.

(2) Cadde, sokak ve park gibi kamusal alanlarda kurbanlık hayvan kesimleri yapılamaz.

(3) Kesim yerleri; resmi ve belediye veteriner hekimleri, belediye zabıta ekipleri ile din görevlileri işbirliğinde etkin olarak denetlenir ve kontrol edilir.

(4) Kesim yerlerindeki atıkların çevre kirliliğine sebep olmaması için gerekli önlemler alınır.

(5) Kesilen hayvanlara ait hastalıklı organlar, kesim sırasında oluşan atıklar, kist hidatik riskine karşı karaciğerler ve akciğerler kesinlikle evcil ve yabani hayvanlara verilmez. Hayvanların çıkaramayacağı derinlikte çukurlara gömülerek bertaraf edilir.

(6) Belediye ve/veya muhtarlıkça çevre ve toplum sağlığı dikkate alınarak temizlik yaptırılır.

Kulak küpesi ve pasaportların toplanması ve kayıtlarının silinmesi

MADDE 13- (1) Kurban satış yerlerinde sığır cinsi hayvan satışlarında, kesilen hayvanların kayıtlardan düşülmesi maksadı ile satıcı, bu hayvanların kurbanlık olarak satıldığını belirterek hayvan pasaportlarının ilgili kısımlarını kesim tarihinden itibaren yedi gün içinde en yakın İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğüne teslim eder.

(2) Kesimhanelerde kesilen kurbanlık sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanların kulak küpeleri Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar gereğince imha edilir, kesilen hayvanların veri tabanından düşümleri yapılır.

(3) Komisyonun belirlediğı yerler dışında ve köylerde kesilecek kurbanlık sığır cinsi hayvanların kulak küpeleri ve pasaportlarının, koyun ve keçi türü hayvanların ise kulak küpelerinin toplanarak veri tabanından düşümlerinin sağlanabilmesi yönünden İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, kendi yetki ve sorumluluk sahalarındaki mahalle ve köy muhtarları ile bir bilgilendirme toplantısı düzenler ve bu konuda muhtarlara yazılı tebligat yapılır.

(4) İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerince kendilerine teslim edilen kulak küpeleri, pasaportları ve kulak küpe numaralarının listesine istinaden kurbanlık olarak kesilen hayvanların veri tabanından düşümleri yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kurban Hizmetleri Kapsamında Alınacak Çevresel Önlemler

Çevre kirliliğine karşı önleyici tedbirler

MADDE 14- (1) Büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer yerlerde belediyeler tarafından ilgili Karar, Yönetmelik, Tebliğ, Kurul kararları ve 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili maddelerinin uygulanmasını sağlamak maksadıyla, 15 inci maddede belirtilen hükümler çerçevesinde kurban satış ve kesim yerlerinde çevre kirliliğini önleyici tedbirleri de içeren bir yönetim planı hazırlanarak Komisyona sunulur ve uygulanır.

Kurban satışı ve kesimi yapılacak yerlerin fiziksel özellikleri ve uyulması gereken kurallar

MADDE 15- (1) Mevcut hayvan pazarları ve borsaların dışında Komisyonlarca şehrin nüfus yoğunluğu dikkate alınarak şehirlerin ana girişlerinde ve uygun diğer alanlarında kurban satış yerleri belirlenir. Hayvanların şehir merkezlerine girişlerine ve bu satış yerlerinin dışında diğer yerlerde satışına müsaade edilmez.

(2) Su, elektrik, kanalizasyon veya foseptik çukuru ve benzeri alt yapısı olan yerler hazırlanır.

(3) Kesim yerinin tabanı beton, beton asfalt ve benzeri sızdırmaz malzemeden olur.

(4) Kurban satış ve kesim yerlerinde, mescit, su, tuvalet, kapalı oturma yeri ve benzeri ihtiyaçların karşılanacağı yerler ile hayvanların taşındıkları araçlara bindirilmesine ve araçlardan indirilmesine uygun rampalar yapılır.

(5) Hayvanlar, zemini temiz ve kuru, etrafı ve üstü kapalı alanlarda, büyükbaş hayvanlar uzun ipli yular ile muhafaza edilir.

(6) Kesim yeri için, tazyikli suyla yıkama imkânına sahip, zeminde gerekli ızgara sistemi bulunan mekanlar seçilir, atık sular çevreye bırakılmaz, yeterli miktarda aydınlatma ve havalandırma sağlanır.

(7) Hayvan dışkıları ve benzeri atıklar sızdırmaz, dayanıklı, yüksek yoğunluklu polietilen siyah torbalara 2/3 oranında konular, gerektiğinde ikinci torba kullanılır, ağzı iyice bağlanır ve sızdırmaz kapalı özel atık taşıma kamyonları ile belediye tarafından düzenli olarak bertaraf edilir.

(8) Satış yerlerinin temizlenmesi ve atıkların alınması belediyelerce her gün yapılır.

(9) Belediyeler bayram öncesi ve süresince satış yerlerinde, bayram süresince kesim yerlerinde temizlik ve denetim birimlerinden yeterli sayıda eleman bulundurulur.

(10) Satış noktalarında hayvan atıkları dışındaki atıklar da aynı şekilde biriktirilerek en kısa sürede belediyelerce düzenli olarak bertaraf edilmek üzere alınır.

(11) Belediyeler kurban satış ve kesim yerlerinde yeterli miktarda atık taşıma aracı ve konteyner bulundurulur.

(12) Belediyeler, atık konteynerleri dolmadan ve toplanan atıkları sıkıştırmadan bertaraf alanına ulaştırır.

(13) Belediyeler, kurban satış ve kesim yerlerinde hayvanları tartmak için kantar bulundurulur.

(14) Kullanılacak tüm makine ve ekipman ile çalışanların temizlik ve dezenfeksiyonu yaptırılır. Yeterli miktar ve basınçta ve içilebilir nitelikte kullanma suyu bulundurulur.

(15) Biriken gübre, çöp ve sakatat ile diğer atıklar çevreye zarar vermeyecek şekilde üstü kapalı bir mahalde toplanır ve daha sonra hijyenik şartlara uygun olarak izale, bertaraf ve tahliyesi sağlanır. Kesim sonrası ortaya çıkan kan, tank veya benzeri sızdırmaz bir yerde toplanır ve uygun bir şekilde bertaraf edilir. Gübre birikimi için özel bir yer ayrılır. Hastalıklı organlar ile karkaslar en az iki metre derinliğinde çukurlara gömülüp üzeri kireçle örtülür veya uygun bir yerde yakılarak imha edilir. İmha işleminin, yakma suretiyle yapılması durumunda ilgili mevzuat hükümlerine uyulur.

Etrafı kapatılmış özel mülk veya bahçesinde kurban keseceklerin uyması gereken kurallar

MADDE 16- (1) Kesim yeri beton, beton asfalt ve benzeri sızdırmaz malzemeden olur, çıkan kandan toprağa dağılmasını önlemek üzere hemen toprakla kapatılır, gerektiğinde kireçlenir.

(2) Kurbandan çıkan kullanılmayacak olan işkembe ve diğer benzeri atıklar sızdırmaz, dayanıklı yüksek yoğunluklu polietilen siyah torbalara 2/3 oranında konular, gerektiğinde ikinci torba kullanılır, ağzı iyice kapatılıp bağlanır ve bayram süresince düzenli olarak hizmet verecek olan belediye temizlik ekiplerine teslim edilir. Bu hizmetlerin verilmediği yerlerde bahsedilen atıklar ve var ise hastalıklı bölümler kesim yapanlar tarafından en az iki metre derinliğinde çukura gömülür.

(3) Kesim sonunda kesim mahalli kanlı ve kirlenmiş bir durumda bırakılmaz, kan izi kalmayacak şekilde temizlenir, gerektiğinde kireçlenir.

(4) Kurban derilerinin taşınması esnasında kan sızmalarına ve çevre kirliliğine neden olunmaması yönünde tedbir alınır.

Belediyelerin yükümlülükleri

MADDE 17- (1) Bayram öncesi ve bayram süresince belediyeler, kurban satışı ve kurban kesimi yapılacak yerlerde 15 inci maddede belirtilen çevre kirliliğine neden olunmaması için dikkat edilmesi gereken hususlar ile denetim esaslarına ilişkin hazırlanan 14 üncü maddede belirtilen yönetim planı çerçevesinde yeterli sayıda temizlik ekiplerini, araçlarıyla birlikte düzenli olarak çalışır halde tutar. Bayram süresince temizlik elemanı ve atık toplama aracı sayısı artırılır.

(2) Satış ve kesim yerlerinden kaçan büyükbaş hayvanların yakalanması için yakalama ekipleri oluşturulur.

Denetim işlemleri

MADDE 18- (1) Kurban hizmetlerinin denetlenmesi Kurul ve Komisyon üyesi kurum ve kuruluşlar ile kolluk kuvvetlerince yapılır.

(2) Bayram öncesi ve bayram süresince zabıta birimlerince aralıksız denetim yapılır.

(3) Kurbanlık hayvanların yüklenmesi ve sevkleri sırasında ve hayvan kesimi/satışı yapılan yerlerde, Komisyon üyesi kurum ve kuruluşlar ile kolluk kuvvetlerince bu Tebliğin ekinde yer alan (Ek-3) "Kontrol Listesi" çerçevesinde denetimler gerçekleştirilir, denetimlere ait kontrol listeleri dosyasında muhafaza edilir.

Cezai hükümler

MADDE 19- (1) İlgili mevzuat ve Kurul/Komisyon Kararlarına aykırı hareket edenler hakkında aşağıdaki cezai işlemler uygulanır:

a) Kurban satış ve kurban kesim yerlerinde; Karar, Yönetmelik, Tebliğ, Kurul, Komisyon Kararları ve 2872 sayılı Çevre Kanunu hükümleri kapsamında çevre kirliliğinin önlenmesi için dikkat edilmesi gereken hususlar ve denetim esaslarına ilişkin hazırlanan yönetim planı çerçevesinde denetim yapılır. 2872 sayılı Çevre Kanununun 8 inci maddesinde yer alan hususlara aykırı hareket edenlerden;

1) Park, bahçe, cadde, sokak, bina önleri, meydan gibi umuma açık ve kurban satış ile kesimine uygun olmayan yerlerde bu tür faaliyetlerde bulunanlar ile kesime uygun alanlarda gerekli önlemleri almayanlara Çevre Kanununun 20 nci maddesinin (s) bendi gereğince, 287 TL idari para cezası uygulanır.

2) Kurban kesim yerlerinde gerekli yasaklara uymayan ve önlem almadan kurban atıklarını toprağa veren tesislere, Çevre Kanununun 20 nci maddesinin (j) bendi gereğince; toplu kesimler için 72.197 TL, bu fiilin konutlarda işlenmesi halinde 1.794 TL idari para cezası Çevre Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında uygulanır.

b) Cadde, sokak ve parkları kurban kesim yeri olarak kullananlar ile kurban kesiminden sonra kan, atık ve iç organları sokak, cadde ve parklarda bırakanlara, yetkili birimlerce gerekli yasal yaptırımlar uygulanır.

c) 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasına göre; hayvanların kesilmesi; dini kuralların gerektirdiği özel koşullar dikkate alınarak hayvanı korkutmadan, ürkütmeden, en az acı verecek şekilde, hijyenik kurallara uyularak ve usulüne uygun olarak bir anda yapılır. Hayvanların kesiminin ehliyetli kişilerce yapılması sağlanır. Bu hükümlere aykırı hareket edenlere hayvan başına 1.255 TL idari para cezası uygulanır.

ç) 5199 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına 3.150 TL idari para cezası uygulanır.

d) 5199 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre; hayvanlara kasıtlı olarak kötü davranmak, acımasız ve zalimce işlem yapmak, dövmek, aç ve susuz bırakmak, aşırı soğuğa ve sığağa maruz bırakmak, bakımlarını ihmal etmek, fiziksel ve psikolojik acı çektirmek yasak olup bu hükme aykırı davrananlara 625 TL idari para cezası uygulanır.

e) 5199 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine göre; kesin olarak öldüğü anlaşılmadan hayvanların vücutlarına müdahalede bulunmak yasak olup bu hükme aykırı davrananlara 625 TL idari para cezası uygulanır.

(2) Birinci fıkrada yer alan cezai işlemler İçişleri Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlıklarının ilgili birimleri ile belediyelerce uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Koordinasyon sağlanacak kurum ve kuruluşlar

MADDE 20- (1) Koordinasyon sağlanacak kurum ve kuruluşlar aşağıda gösterilmiştir:

- a) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,
- b) İçişleri Bakanlığı,
- c) Millî Eğitim Bakanlığı,
- ç) Sağlık Bakanlığı,
- d) Tarım ve Orman Bakanlığı,
- e) Diyanet İşleri Başkanlığı,
- f) Türkiye Diyanet Vakfı,
- g) Belediyeler,
- ğ) TRT Genel Müdürlüğü,
- h) Özel Radyo ve Televizyon Kuruluşları,
- ı) Ticaret Borsaları,
- i) Türk Veteriner Hekimleri Birliği,
- j) Kasaplar Odası,
- k) Et ve Süt Kurumu.

Diğer hususlar

MADDE 21- (1) Komisyonlar tarafından düzenlenecek eğitim kurslarına komisyon üyesi kurum ve kuruluşlar tarafından gerekli destek sağlanır.

(2) Komisyonlarca gerekli görülen il ve ilçelerde Kurban Bayramı öncesinde ve süresince İl Tarım ve Orman Müdürlerinin sorumluluğunda ve Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlerinin koordinasyonunda yeterli sayıda araç ile nöbetçi veteriner hekim görevlendirilir. Satılmayan hayvanların geri dönüşlerinde veteriner sağlık raporu düzenlenebilmesi amacıyla İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerince yeterli sayıda veteriner hekim görevlendirilir.

(3) Bu Tebliğin üçüncü bölümünde yer alan hususların yerine getirilmesi ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla gerekli işbirliği ve koordinasyonun sağlanması için il ve ilçelerde

Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyonları acilen toplanır ve Tebliğ hükümlerinin işlerliğini artırmaya yönelik gerekli karar ve önlemler alınır.

(4) Belediyeler, İl Sağlık Müdürlükleri ve toplum sağlığı merkezleri tarafından kurban kesim günlerinde kesim yerlerinden gelecek çağrılara seri bir şekilde ulaşılabilmesi için gerekli tedbirler alınır ve bu hususta bilgilendirme çalışmaları yapılır.

(5) Başkanlıkça, TRT ve özel radyo ve televizyon kuruluşları ile işbirliği yapılarak Kurban Bayramı öncesi kamuoyunun bilgilendirilmesi sağlanır.

Yürürlükten kaldırılan tebliğ

MADDE 22- (1) 19/6/2018 tarihli ve 30453 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “2018 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ” yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 23- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 24- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Diyanet İşleri Başkanı yürütür.

EK-1

DUYURU

KURBANLIK HAYVAN SATIN ALIRKEN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- ✓ DİNİ ÖLÇÜLERE UYGUN OLMASI
- ✓ SAĞLIKLI, BESİLİ OLMASI, GEBE OLMAMASI,
- ✓ VETERİNER SAĞLIK RAPORUNUN BULUNMASI, AŞI KAYDI OLMASI,
- ✓ KULAKLARININ KÜPELİ OLMASI,
- ✓ BÜYÜKBAŞ HAYVANLARIN PASAPORTLARININ BULUNMASI,
- ✓ KÜÇÜKBAŞ HAYVANLARIN NAKİL BELGELERİNİN OLMASI,
- ✓ KURBANLIK HAYVANLARIN ERKEK OLANLARININ TERCİH EDİLMESİ,
- ✓ SIĞIRLARIN İKİ YAŞINI DOLDURMUŞ OLMASI,

KURBAN KESİM YERLERİ

- ✓ ŞEHİRLERDE KESİM HANE VE KURBAN KOMİSYONLARININ BELİRLEDİĞİ KESİM YERLERİNDE,
- ✓ KÖYLER VE BELİRLENMİŞ KESİM YERİ BULUNMAYAN YERLERDE KENDİ BAHÇESİNDE KESİLECEK VE ÇEVREYE ZARAR VERİLMEMEYECİTİR,
- ✓ CADDE, SOKAK VE PARK GİBİ KAMUSAL ALANLARDA KURBAN KESİLMEMEYECİTİR.

KURBAN KESİLDİKTEN SONRA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- ✓ TOPLUM SAĞLIĞI AÇISINDAN KAN, ATIKLAR VE İÇ ORGANLAR SOKAK VE CADDELERE BIRAKILMAYACAK, EVCİL VE YABANI HAYVANLARA VERİLMEMEYECİK, DERİN ÇUKURLARA GÖMÜLEREK İMHA EDİLEMEYECİTİR.

KURBAN HİZMETLERİ KOMİSYONU BAŞKANLIĞI

EK-2

DUYURU

**KURBAN OLARAK KESİLEN SIĞIR CİNSİ HAYVANLARIN KULAK
KÜPE VE PASAPORTLARI**

- ✓ ÜRETİCİLER
- ✓ SATICILAR
- ✓ KASAPLAR
- ✓ KASAP YARDIMCILARI
- ✓ VETERİNER HEKİMLER
- ✓ MUHTARLAR
- ✓ BELEDİYE ZABITA GÖREVLİLERİ
- ✓ VEKÂLETLE KURBAN KESİM ORGANİZASYONU YAPANLAR
- ✓ DİĞER GÖREVLİLER

VASITASIYLA İL VEYA İLÇE TARIM VE ORMAN
MÜDÜRLÜKLERİNE KURBAN BAYRAMINI TAKİP EDEN 7 GÜN İÇİNDE
TESLİM EDİLECEKTİR.

KURBAN HİZMETLERİ KOMİSYONU BAŞKANLIĞI

EK-3

KONTROL LİSTESİ			
Kurbanlık Hayvanların Yükleneceği, Taşınması ve Boşaltılması İle İlgili Hususlar	UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMA
1	Nakil araçları hayvanların güvenli bir biçimde sevklerini sağlamak amacıyla, üzerleri hava şartlarına uygun ve hayvanlara yeterli hava sağlayacak şekilde kapatılır. Ayrıca kapakların sağlam ve hayvanların atlama ve kaçmalarını engelleyecek şekilde olması sağlanır.		
2	Araçlarda hayvanların hacimlerine ve planlanan yolculuğa uygun yeterli alan ve yükseklik olması sağlanır. Araçların yükleme yapılmadan önce temizlik ve dezenfeksiyonu yapılır, aracın taban döşemeleri üzerine en az 2 cm kalınlığında yataklık, sap, saman, talaş ve benzeri maddeler serilmesi sağlanır.		
3	Yüklenmeden önce ve sonra nakil araçları Sağlık Bakanlığında izinli dezenfektanlarla dezenfekte edilir.		
4	Hayvanların nakil vasıtalarına aşırı yüklenmelerine, nakliye sırasında yaralanma veya gereksiz yere acı ve ıstırap çekmelerine neden olabilecek nakil vasıtaları ile sevklerine izin verilmez.		
5	Hayvanların nakliyesinin sekiz saatten uzun sürmesi durumunda, uygun aralıklarla hayvanlara yem ve su verilmesi ve dinlendirilmesi konularında nakliyeciler ve hayvan sahibine bilgi verilir, nakil araçlarının yem ve su yönünden tedarikli olup olmadıkları, ilk yardım çantası ile yeteri miktarda urgan, yular bulundurup bulundurmadıkları kontrol edilir.		
6	Kaçak hayvan hareketlerine karşı yol kontrol ve denetimleri yapılır.		
Satış Yerlerine Yönelik Alınacak Önlemler			
1	Hayvancılık işletmelerinden doğrudan yapılan satışlar hariç kurbanlık hayvanlar; hayvan pazarı, canlı hayvan borsası, hayvan park ve panayırıların yanı sıra komisyonlarca alınan kararlar doğrultusunda belirlenen kurban satış yerlerinde ve özel kurban kesimi yapılacak işletmelerde alınıp satılır.		
2	Kurbanlık hayvan alım ve satım yerleri; resmi ve belediye veteriner hekimleri ile belediye zabıta ekipleri işbirliğinde etkin olarak denetlenerek kontrol edilir.		

3	Kurbanlık hayvan satış yerleri belediyelerce her gün sabah ve akşam usulüne uygun olarak temizlenir ve dezenfekte edilir.			
4	Satış yerlerine gelen hayvanlar giriş ve çıkışlarda bulaşıcı hastalıklar yönünden kontrol edilir ve hastalıklı hayvanların nakline izin verilmez.			
Kesim Yerlerinde Dikkat Edilecek Hususlar				
1	Kurbanlık hayvanlar, belediyelerde çalışma izni almış kesimhane ile Komisyonların belirlediği kesim yerlerinde; köylerde ve belirlenmiş kesim yeri bulunmayan yerlerde ise cadde, sokak ve parka bakmamak kaydıyla kendi bahçelerinde usulüne uygun olarak ve çevreye zarar vermeyecek şekilde ehil kişilerce kesilir.			
2	Kurban kesim yerlerindeki atıkların, kan ve diğer organların çevre kirliliğine sebep olmaması için gerekli önlemler alınır.			
3	Kesim sırasında oluşan atıklar, kist hidatik riskine karşı karaciğerler ve akciğerler evcil ve yabani hayvanlara verilmez. Derin çukurlara gömülerek bertaraf edilir.			
4	Kurbanlık hayvanların derileri usulüne uygun şekilde yüzülür.			
5	Belediye ve köy muhtarlarınca çevre ve toplum sağlığı dikkate alınarak temizlik yaptırılır.			
Denetimi Yapan Personel		Denetimi Yapan Personel		Denetimi Yapan Personel

EK-4

ÇADIR NO

KURBAN SATIŞ YERİ TAAHHÜTNAMESİ

KURBAN SATIŞ YERİNİN ADI		
SATICI /ÇADIR SAHİBİ BİLGİLERİ		
ADI SOYADI		
T.C KİMLİK NO		
ADRES		
TELEFON		
GETİRİLECEK HAYVAN SAYISI	BÜYÜKBAŞ:	KÜÇÜKBAŞ:

2019 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ'de belirtildiği üzere "Kurban olması dinen sakıncalı olan hayvanlar kurban satış yerlerine getirilemez." hükmü kapsamında kurban vasfı taşımayan hayvanların kurban satış yerine getirilmemesi gerekmektedir. Bu kapsamda kurban satış yeri görevlileri tarafından yapılacak kontrollerde belgesiz, sağlık durumu iyi olmayan, gebe, özellikle büyükbaş hayvanlarda 2 yaşını doldurmamış (kapak atmamış), kurban vasfı taşımayan hayvanların kurban satış yerine alınmayacağını ve satışına izin verilmeyerek yasal işlem başlatılacağını hayvan sahibi/çadır sahibi koşulsuz kabul eder.

İş bu taahhütname, mahallinde tanzim edilerek imza ile kayıt altına alınmıştır.

Taahhüt Eden

Kurban Satış Yeri Yetkilisi

Kurban Satış Yerleri Kontrol Formu

		Puan	Puan
		100	
Temizlik ve genel düzen (20)		20	
1	a	Kurban satış yerinin içindeki yollar asfalt, çakıl vb. ile toz ve çamur olmayacak malzeme ile kaplanmış mı?	5
	b	Kurban satış yeri genel olarak temiz mi?	2
	c	Satış yerinde oluşan hayvan atık ve pislikleri günlük olarak alınarak temizliği düzenli yapılıyor mu?	2
	ç	Yeterince ve uygun yön levhaları var mı?	2
	d	Otopark alanı yeterli mi?	1
	e	Alanda yeterince çöp kutusu var mı?	2
	f	Oluşacak katı atıklar (hayvan gübresi vb.) için sızdırmaz, kokuyu önleyici depolama alanı var mı?	2
	g	Satıcılara kurban satış yeri ile ilgili taahhütname dolduruluyor mu?	4
Hayvanların indirilip bindirilme rampaları (6)		6	
2	a	Kurbanlık hayvanların araçlara bindirilmesi ve indirilmesi için, satış yerinin içinde, etrafı hayvanların kaçmasını önleyecek şekilde korkuluklarla çevrili rampalar var mı?	4
	b	Kurbanlık hayvanların araçlara bindirilmesi ve indirilmesi bu rampalardan yapılıyor mu?	2
Kurban satış yerinin girişinde hayvanların kurban olmaya uygun olup olmaması ile ilgili kontroller (22)		22	
3	a	Yeterince veteriner hekim var mı?	3
	b	Kurbanlıklar satış alanına tek kapıdan kontrol altında alınıyor mu?	3
	c	Bütün kurbanlıklar için veteriner sağlık raporu, pasaport ve nakil belgesi kontrolü yapılıyor mu?	5
	ç	Bütün kurbanlıklara yaş kontrolü yapılıyor mu?	5
	d	Kurbanlıklara sağlık kontrolü yapılıyor mu?	2
	e	Kurbanlığa uygun olmayan hayvanlar işaretleniyor mu?	2
f	Kurbanlığa uygun olmayan hayvanları işaretlendiği konusunda satış alanında halka yönelik bilgilendirme afişleri var mı?	2	
Hayvan barınma yerleri (20)		20	
4	a	Hayvan barınma yerlerinin üzeri ve çevresi örtülü mü?	8
	b	Hayvan barınma yerlerinin yeterli havalandırması var mı?	3
	c	Hayvanlar için düzenli yemlik ve suluklar var mı?	4
	ç	Hayvanların yatacakları yerlerin zemini temiz ve kuru mu?	5
Sosyal mekanlar (20)		20	
5	a	Mescit var mı?	3
	b	Abdest alma yeri var mı?	2
	c	Lavabo var mı? / Temiz mi?	3
	ç	WC var mı? / Temiz mi?	3
	d	Dinlenme alanı uygun mu (masa-sandalye, gölgelik vb)?	3
	e	Çay ikramı vb. var mı?	2
f	Kurban satış alanında acil sağlık müdahalesi için revir ve sağlık görevlisi var mı?	4	
Satıcıların kalma yerleri (8)		8	
6	a	Satıcılar için kalma yerleri mevcut mu?	3
	b	WC'si var mı? / Temiz mi?	1
	c	Banyosu var mı? / Temiz mi?	1
	ç	Yemek pişirmek için uygun mutfakçı var mı?	1
d	Barınma alanında yangın önlemleri alınmış mı?	2	
Güvenlik (4)		4	
7	a	Kurban satış alanında güvenliği sağlamak üzere yeterince zabıta veya özel güvenlik görevlisi var mı?	2
	b	Sahte para için önlem alınmış mı?	2

Kurban Kesim Yerleri Kontrol Formu

		Puan	Puan
		100	
Temizlik ve genel düzen (25)		25	
a	Kurban kesim yerinin içindeki yollar asfalt, çakıl vb. ile toz ve çamur olmayacak malzeme ile kaplanmış mı?	3	
b	Kurban kesim yeri genel olarak temiz mi?	2	
c	Kesim yerinde oluşan hayvan atık ve pisliklerinin temizliği düzenli yapılıyor mu?	2	
ç	Yeterince ve uygun yön levhaları var mı?	1	
d	Otopark alanı yeterli mi?	1	
e	Alanda yeterince çöp kutusu var mı?	1	
f	Kesim sonrası oluşan atık, artuk ve yan ürünlerin hijyenik şartlara uygun olarak çevre ve toplum sağlığına zarar vermeyecek şekilde izale, bertaraf ve tahliyesi sağlanmış mı?	2	
g	Kesim artığı, insan tüketimine uygun olmayan et ve diğer kısımların daha sonra alınmak üzere toplanacağı üstü kapalı bir yer var mı?	5	
ğ	Oluşan kesim artıklarının ekonomik olarak değerlendirilebilmesi için yapılan çalışmalar var mı?	3	
h	Kesim yerinde; hayvanlardan insanlara bulaşan hastalıklar olan zoonozlar açısından, kesilen hayvanın sağlıklı olup olmadığına dair bazı temel bilgiler (kanın koyuluğu, ciğerlerde görülebilecek kistler, lezyonlar, derialtı kanama odakları gibi bir takım şüpheli durumlar) ve hayvandan kistli, hastalıklı bölgeleri uzaklaştırdıktan sonra kullandığı bıçak vb. ekipmanı değiştirmesi, kullandığı malzemelerin dezenfeksiyonunu sağlamanın önemi ile ilgili afişler asılmış mı?	2	
ı	Kesim alanının etrafı dışardan köpek vb. giremeyecek şekilde çevrilmiş mi?	3	
Hayvanların indirilip bindirilme rampaları (6)		6	
a	Kurbanlık hayvanların araçlara bindirilmesi ve indirilmesi için, satış yerinin içinde, etrafı hayvanların kaçmasını önleyecek şekilde korkuluklarla çevrili rampalar var mı?	4	
b	Kurbanlık hayvanların araçlara bindirilmesi ve indirilmesi bu rampalardan yapılıyor mu?	2	
Kesim yeri (35)		35	
a	Kesim yapılacak yer; zemininde su ve kan birikmeyen, kolay yıkanabilir ve dezenfekte edilebilir yapıda mı?	9	
b	Kesim yapılacak yer kapalı ise; ışıklandırma ve havalandırma yeterli ölçüde mi?	2	
c	Kesim yerinde ihtiyacı karşılayacak ölçüde su mevcut mu ve kullanıcıların kolay ulaşabileceği şekilde dağıtım yapılmış mı?	2	
ç	Kesim sonrası yıkama suyu ile dış ortama taşınan, kan ve yağ içeren, pis suyun arıtılması için arıtma üniteleri var mı?	3	
d	Kesim yerinde kesim için gelenlerin kullandığı sosyal mekanların dışında; yetiştirici, satıcı, görevli personel, kasap ve kasap yardımcılarının sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri yerler (su, tuvalet, mescit, kapalı oturma yerleri vb.) var mı?	5	
e	Hayvanların birbirlerini görmelerini engelleyici bir düzenleme getirilmiş mi?	2	
f	Kesim için gelenlerin et taksimi vb. yapabileceği yeterli ve muntazam alan var mı?	4	
g	Kanın kan tanklarında depolanması ya da bir kanalla toplandıktan sonra atık suyun verilmesi için şehir kanalizasyon şebekesine bağlantının olması veya sızdırmaz fosseptik çukurlar yapılması, vidanjörlerle düzenli olarak çekilmesi sağlanmış mı?	5	
ğ	Ete temas eden bıçak vb. aletler ve kesim işinde çalışanların ellerinin temizlik ve dezenfeksiyonu için uygun bir sistem var mı?	3	
Sosyal mekanlar (20)		20	
a	Mescid var mı?	3	
b	Abdest alma yeri var mı?	2	
c	Lavabo var mı? / Temiz mi?	3	
ç	WC var mı? / Temiz mi?	3	
d	Dinlenme alanı uygun mu (masa-sandalye, gölgelik vb)?	3	
e	Çay ikramı vb var mı?	2	
f	Kurban kesim alanında acil sağlık müdahalesi için revir ve sağlık görevlisi var mı?	4	
Kesim görevlileri (12)		12	
a	Kesim görevlileri kesim sırasında çizme ve önlük giyiyorlar mı?	3	
b	Kesim görevlilerinin hijyen eğitimi belgesi var mı?	4	
c	Kesim görevlilerinin "Kurban Kesim Elemanı Yetiştirme ve Geliştirme Kursu Bitirme Belgesi" ya da kasaplık belgesi var mı?	5	
Kaçan hayvanları yakalama ile ilgili bir önlem alınmış mı? (2)		2	
a	Kaçan hayvanları yakalama ile ilgili bir önlem alınmış mı?	2	